

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 221/1-ХIII/19 20.02.2014. године	
--	--

ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ
ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој Х редовној седници, 20.02.2014. године – на основу чл. 231. став 1. алинеја 15. и 16. и члана 278. Статута Факултета, прихватило Извештај Комисије за докторске студије с предлогом теме за докторску дисертацију: СРБИ У БАЊАЛУЦИ КРАЈЕМ 19. И ПОЧЕТКОМ 20. ВЕКА (1878-1918) - ЕТНОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА, докторанда мр Мирослава Нишкановића.

За ментора је одређен проф. др Бранко Ћупурдија.

<u>Доставити:</u> 1х Универзитету у Београду 1х Стручном сараднику за докторске дисертације 1х Шефу Одсека за правне послове 1х Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Милош Арсенијевић
---	--

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ Веће научних области друштвено-хуманистичких наука (Назив већа научних области коме се захтев упућује)
04/1-2 бр. 6/2471	
(број захтева)	
21.02.2013.	
(датум)	

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Срби у Бањалуци крајем 19. и почетком 20. века (1878-1918) -

Етнолошка истраживања

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ етнологија-антропологија

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Мирослав (Чедо) Нишкановић

Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање: Филозофски у Београду

Година дипломирања: 1976..

Назив магистарске тезе кандидата:

Насеља Дрежнице и њихово становништво

Назив факултета на коме је магистарска теза одбрањена: Филозофски

Година одбране магистарске тезе: 1994.

Обавештавамо вас да је Наставно-научно веће

на седници одржаној 20.02.2014.

размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације.

	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА
	<u>Проф. др Милош Арсенијевић</u>

Прилог:

1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем
2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације

Додатак уз образац 1.

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

за кандидата мр Мирослава Нишкановића

Име и презиме ментора: Др Бранко Ћупурдија

Звање: Редовни професор Филозофског факултета у Београду

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. ЋUPURDIJA, Branko. Становништво Суботице према вероисповести и матерњем језику 1869-1910. *Демографија*, ИССН 1820-4244, 2011, књ. 8, стр. 63-98,
2. ЋUPURDIJA, Branko. Колективни захтев за колонизацију из села Поникве 1945. године. *Зборник Матице српске за историју*, ИССН 0352-5716, 2006, 74, стр.
3. ЋUPURDIJA, Branko. Расправа о колонизацији из Горског котара 1945. године. *Гласник Етнографског музеја у Београду*, ИССН 0350-0322, 2006, књ. 70, стр. 183-193.
4. ЋUPURDIJA, Branko. Особености у породичном животу колониста у Бајмоку од 1945. до 1950. године. *Зборник Матице српске за друштвене науке*, ИССН 0352-5732, 1998, 104/105, стр. 255-266.
5. ЋUPURDIJA, Branko. Роми у околини Суботице. *Зборник за друштвене науке*, ИССН 0044-1937, 1980, 69, стр. 179-184.

Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В или Г):

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, AHCI и SCIE листе, као и ERIH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51.)

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наука ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени Већа научних области, квалификују за ментора односне дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Датум _____

М.П.

проф. др Милош Арсенијевић

Образложење теме

Град и градско становништво у Босни и Херцеговини били су до сада углавном предмет истраживања историчара и најшире гледано културних историчара, док је код антропогеографа и етнолога предмет истраживања био поглавито село и сеоско становништво, као најважнији облик друштвеног и привредног живота народа.

Градска цивилизација на Балкану се током вишевековне владавине Отоманске империје овим просторима формирала у корелацији са материјалном и духовном културом градова на Блиском истоку, и припада специјалном балканском и левантинском типу периферијске и паланачке културе европског цивилизацијског предграђа.

У градовима Босне и Херцеговине формирале су се у то време посебне градске четврти ВАРОШИ у којима је живело српско становништво, бавећи се превасходно занатима и трговином. Ове српске заједнице су, посебно у деветнаестом веку, имајући превласт у свету босанске градске привреде и трговине, свој имовински статус и друштвени углед исказивале кроз давање прилога за школе, поклона и прилога цркви, организовање еснафских и породичних свечаности.

Наша истраживања Срба у Бањалуци била би усмерена на време крајем деветнаестог и почетком двадесетог века, тачније речено на време аустро-угарске владавине Босном и Херцеговином (1878-1918. године). Предмет истраживања су Срби насељени у самом граду, значи српско грађанство с краја деветнаестог и почетка двадесетог века.

И поред тога што постоје бројни извори на располагању до данас није написана нити једна етнолошка монографија о Србима у Бањалуци за време аустро-угарске владавине, ријетки су чак и мањи тематски усмерени радови.

Треба рећи да време од аустро-угарске окупације 1878. године, па све до стварања Југославије 1918. године представља један од преломних периода у развоју српског слоја у Босни и Херцеговини, па самим тим и Бањалуци. Основну карактеристику овог периода чини увођење капиталистичких производних односа са тежњом ка постепеном превладавању остатака оних феудалног типа. У то време Бањалука доживљава веома буран развој у сваком погледу. Нова држава улаже изузетно много напора и новаца да у овај до тада типично оријентални град уведе начин живота карактеристичан за градове западне и средње Европе. У том контексту поред старог језгра, и око њега распоређених махала у којима је живело становништво разних вера и друштвених слојева, плански израста типичан средњоевропски део града насељен у прво време становници-

ма (чиновницима и привредницима) пореклом из свих покрајина ове тада моћне Царевине. Поред тога од стране власти на разне начине стимулише се домаће становништво да се укључи у нове економске, друштвене, политичке и културне токове.

Циљ наших истраживања је да колико је то год могуће свестраније сагледамо живот и културу Срба у Бањалуци и тиме употпунимо етнолошка сазнања о српском грађанском друштву с краја деветнаестог и почетка двадесетог века.

У оквиру овако постављеног задатка намера нам је да наша истраживања усмеримо на три питања:

1. Истраживањем порекла породица утврдићемо миграционе токове у оквирима српске заједнице у Бањалуци, а систематизацијом грађе о свакој породици омогућити класификацију породица.

2. Разматрајући комплексну друштвену структуру српске националне заједнице у Бањалуци приказаћемо низ хетерогених група са јасно дефинисаним местима и односима у друштву, које се разликују по основу старости, сродничких веза, класа, имовном стању, занимању и степену образовања.

3. У разматрању културне структуре показати ћемо у којој мери и у којим појавним облицима се задржава патријархални модел, а у којој мери се прихвата западна и средњоевропска културе.

Као основни извор у овим проучавањима послужити ће: писани извори (матичне књиге, грунтовне књиге, заоставштине појединих породица, усмени извори (искази бањалучких Срба, који су или пак чији су преци живели у Бањалуци у време које нас интересује). Значајни подаци наћи ће се у релевантној литератури, новинама, књижевним делима, а користиће се различити ликовни извори (фотографије, портрети).

Рад би се састојао од следећих поглавља:

УВОД

1. Предмет рада
2. Циљ и сврха рада
3. Теоријско-методолошки оквири рада

СРБИ У БАЊАЛУЦИ

I ДРУШТВЕНА ИСТОРИЈА БАЊАЛУКЕ

1. Историја града до 1878
2. Период – окупација 1878-1907
3. Период – анексија 1907-1918
4. Етнички састав становништва Бањалукe

На основу приступачне литературе обрадићемо у основним цртама историјат града са посебним освртом на формирање и развој српске заједнице. Указаћемо на присуство Срба у Бањалуци од формирања града; стварање и функционисање црквене општине, оснивање и трајање црквено-школске општине, основе привређивања (занатство и трговину) и друштвени живот.

II ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ СРБА У БАЊАЛУЦИ

1. Друштвено-економски и политички односи
2. Стварање различитих друштвених група (професија и удружења) - институција

У циљу сагледавања друштвене структуре показати ћемо основе друштвено-економских и политичких односа на прелазу из деветнаестог у двадесети век. Показати ћемо у којој мери су промене наведених односа, у ово време, условиле да се међу Србима у Бањалуци ствара комплекснија (у односу на претходни период) друштвена структура, која је обухватала низ различитих друштвених група: свештенство, трговци, банкарни, индустријалци, адвокати, професори, чиновници, занатлије, најамни радници, градска сиротиња и други.

III КУЛТУРНИ ЖИВОТ СРБА У БАЊАЛУЦИ

1. Два модела: патријархално наслеђе и средњоевропска култура
2. Облици понашања и окупљања (светковине и забаве)

У разматрању културне структуре полазну основу представља патријархални модел који је прожимао све друштвене слојеве, без обзира на ранг и образовање, а који је сасвим одговарао друштвеном стању за време турске владавине. Насупрот патријархалном погледу на свет, систему вредности и стилу живота пропагирала се западна и средњоевропска култура, која се проглашава за модерну, супериорну и пожељну у односу на до тада преовлађујућу турску културу.

Ова питања ћемо посматрати на примерима: архитектуре, културе становања, породичног живота, организовања и деловања сваковрсних културних, просветних, политичких, хуманитарних, спортских и других институција и удружења.

IV УЛОГА ПОЈЕДИНЦА И ПОРОДИЦА У ОБЛИКОВАЊУ ПОРОДИЧНОГ И ДРУШТВЕНОГ ЖИВОТА У БАЊАЛУЦИ

1. О породичним историјама
2. Примери: породице и појединци

Основу наших разматрања представља грађа о пореклу породица изложена на исти начин за сваку породицу посебно. За сваку породицу покушаћемо да утврдимо место

порекала и време досељења, описати њихову активност и достигнућа у пословима и друштвени статус у оквиру српске заједнице.

ЗАКЉУЧАК

ДОКУМЕНТАЦИЈА

Литература

- Andrejka, Jernej pl.: *Slovenski fantje v Bosni i Hercegovini 1878*, Celovec 1904.
- Babić, Nikola: Banja Luka u središtu društveno-političkih zbivanja zapadne Bosne. U: *Banja Luka u novijoj istoriji (1878-1945)*, Institut za istoriju Sarajevo, Sarajevo 1978, 13-21.
- Banja Luka u novijoj istoriji (1878-1945)* – Zbornik radova s naučnog skupa održanog u Banjoj Luci od 18-20. novembra 1976. godine, Institut za istoriju Sarajevo, Sarajevo 1978.
- Banjaluka*, Vienac zabavi i pouci X, Zagreb 1878, 567-568 (U tekstu pored istorijskih podataka, nalazi se i kratka beleška o staroj seržanskoj kapi. Tekst o slici na str. 561)
- Bedeker, Karl: *Baedekers Osterrreich-Ungarn*, Handbuch fur reisende, neundzwanzigste auflage, Verlag von Karl Baedeker, Leipzig 1913.
- Bejtić, Alija: *Banja Luka pod turskom vladavinom Arhitektura i teritorijalni razvitak grada u XVI i XVII vijeku*, Naše starine III, Sarajevo 1953, 91-116.
- Beck, Joseph: Banja Luka – Jajce, *Unsere Truppen in Biosnien und der Hercegovina 1878*, einyeldarstellungen, Wien/Leipyig, 1908.
- Берић, Душан: Српско грађанство у Босни и Херцеговини до 1918. године. У: *Босна и Херцеговина од средњег века до новијег времена*, Историјски институт Српске академије наука и уметности, Зборник радова, књига, Београд 1995, 12 317-327
- Besarović, Risto: *Iz kulturnog života u Sarajevu pod austrougarskom upravom*, Biblioteka kulturno nasljeđe, Veselin Masleša, sarajevo 1974.
- Бијелић, Стојан: *Казивања паметара о прошлости Бање Луке и Крајине*, Библиоека батина, Бања Лука 1996.
- Загледани у будућност – 80 година бањалучке Тржнице*, Производња ТРИВИА д.о.о. Баа Лука, Бања Лука 2007.
- Vakufnama Ferhad-paše*. U: Vakufname iz Bosne i Hercegovine (XV i XVI vijek), Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo 1985, 217-232.
- Gavranović, Berislav: *Bosna i Hercegovina u doba austrougarske okupacije 1878. godine*, ANUBiH, Građa knj. XVIII, Odeljewe društvenih nauka knj. 14, Sarajevo 1973.
- Култура Срба у Дубровнику 1790-2010. Из ризнице српске православне Цркве светог благовештења, Београд-Дуброцник 2012.
- Екмећић, Милорад (ur.): *Otpor austrougarskoj okuoaciji 1878. godine u Bosni i Hercegovini* (Sarajevo, 23 i 24. oktobra 1878), ANUBiH, Posebna izdanja knj. XLIII, Odjeljenje društvenih nauka knj. 8, Sarajevo 1979.
- Екмечић, Милорад: *Дуго кретање између клања и орања. Историја Срба у Новом веку (1492-1992)*, Београд 2007.

Екмечић, Милорад: *Радови из историје Босне и Херцеговине XIX века*, Београд 1997.

Змијањац, *Историја имена Бање-Луке*, Развитак И, Бања Лука 1910, 176-182

Пешић, Svetozar: *Banja Luka*, Geografski vestnik XV, Ljubljana 1939.

Imamović, Mustafa: Banja Luka u doba okupacije Bosne i Hercegovine 1878. godine. U: *Banja Luka u novijojstoriji (1878-1945)*, Institut za istoriju Sarajevo, Sarajevo 1978, 22-35. види посебно стр. 24-26

Irijart, Šarl: Bosna i Hercegovina – putopis iz vremena ustanka 1875-1878 sa petnaest Vjeržovih crteža prema autorovim skicama i posebnom kartom, "Veselin Masleša", Sarajevo 1981.

Јакшић, Вук: Босна и Херцеговина на берлинском конгресу, САНУ, Посебна издања ССХХVIII, Одељење друштвених наука 11, Београд 1955.

Јеловац, Вук: *Бања Лука у прошлости (Период од најстаријих – предисториских времена до почека другог, светског рата)*, Бања Лука 1960.

Juzbašić, Dževad: *Politika i privreda u Bosni i Hercegovini pod austro-ugarskom upravom*, ANUBiH, Posebna izdanja knjiga CXVI, Odjeljenje društvenih nauka knj. 35, Sarajevo 2002.

Краљачић, Томислав: *Калајев режим у Босни и херцеговини 1882-1903*, Сарајево 1987.

Kreševčaković, Hamdija: Esnafi i obrti u Bosni i Hercegovini, NDBiH, Djela knj. XVII, Odjeljenje istorisko-filoloških nauka knj. 12, Sarajevo 1961.

Крушевац, Тодор: *Сарајево под аустро-угарском управом 1878-1918*, Музеј града Сарајева, Сарајево 1960.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: *Putovanje po Bosni*, Zagreb 1858

Лилек, Емилијан: *Вјерске старине из Босне и Херцеговине*, Гласник Земаљског музеја у Босни и Херцеговини VI, Сарајево 1894

Лудвиг, Десанка. *Бања Лука*, Гласник српског географског друштва XXXIV/1

Mandić, Mihovil: *Banjaluka i njena okolica*, Školski vjesnik XII, Sarajevo 1905, 14-20, 79-81, 149-155.

Маџар, Божо: Покрет Срба Босне и Херцеговине за вјерско-просвјетну самоуправу, Веселин Маслеша, Сарајево 1982.

Маџар, Божо: Политика и Српска православна црква у Босни и Херцеговини у вријеме аустроугарске управе 1878-1918, У: Маџар, Божо-Папић, Митар: *Политика и српска православна црква у Босни и Херцеговини 1878-1945*, Бањалука 2005.

Микић, Ђорђе: *Српско пјевачко друштво "Јединство" у Бањој Луци 1893-1941.* (1992-), Институт за историју у Бањој Луци, Бања Лука 1992.

Микић, Ђорђе: *Бањалука на Крајини хвала*, Општина Бања Лука - Институт за историју, Бањалука 1995.

Микић, Ђорђе: *Српска читаоница у Бањој Луци 1868-1941. године (слова, сводови и читаоничари)*, Институт за историју, Бањалука 1999.

Микић, Ђорђе: *Бањалука – култура грађанског друштва*, Институт за историју, Бањалука 2004.

Микић, Ђорђе: *Српско просвјетно и културно друштво Просвјета у Бањалуци 1902-1949*, Српско културно друштво Просвјета – Главни одбор Бањалука, Бањалука 2005.

Mrazović, Milena: *Bosnischen Skizzenbuch Landschafts und Kulturbilder in Bosnien und der Herzegowina*, Druck und Verlag Piersen, Dresden – Leipzig, 1900.

Niškanović, Miroslav: *Scensko izvođenje igara u gradovima Bosne i Hercegovine krajem 19. i početkom 20. veka*, Zbornik Međunarodnog festivala folklora Vršacki venac, br. 2, Vršac 1996, 24-29.

Нишкановић, Мирослав: *Етнички састав стаовништва Бањалуке крајем 19. и почетком 20. века*. У: Етнички односи Срба са другим народима и етничким заједницама, Етнографски институт Српске академије наука и уметности, Посебна издања књ. 44, Београд 1998, 175-186.

Нишкановић, Мирослав: *Приступ етнолошком проучавању Срба у Бањалуци крајем XIX и почетком XX века (1878/1918)*. У: Традиционално и савремено у култури Срба", Етнографски институт Српске академије наука и уметности, Посебна издања књ. 49, Београд 2003, 303-307.

Нишкановић, Мирослав: *Српска презимена*, Београд 2004.

Palinović, Mihovil: *Puti*, Zadar 1888.

Pilar, Đuro: *Putopisne crtice iz Bosne*, Obzor, Zagreb 1899.

Први босанско српски календар за просту 1869. годину. Издао и уредио Јован Р. Џинић, Босанско вилајетска штампарија, Сарајево.

Пувачић, Златко: *Моја породица*, Бања Лука 2001.

Пувачић, Златко: *Стара Бања Лука*, Академија нова, А.Р.К.А. Свеске архива књига XVIII, Београд 2001.

Ravlić, Aleksandar-Aco: *Banjaluka u Prošlosti 1*, Nezavisne novine, Bawa Luka 2002.

Radić, Ante: *Izvjешće urednika akademiskoga "Zbornika za narodni život i običaje Južnih Slavena" o putovanju njegovu po Bosni i Hercegovini*, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena IV, Zagreb 1899, 292-324

Renner, H.: *Durch Bosnien und die Herzegowina kreuz und quer*, Verlagshandlung Dietrich Reinner, Berlin 1895.

Renner, Heinrich: *Herceg-Bosnom uzduž i poprijeko*, Mitrovica 1900.

Рисојевић, Ранко: Вlado С. Милошевић – један вијек, Академија уметности, Бања Лука 2001.

Сировина, Ристо: *Бања Лука*, Босанска Вила V, Сарајево 1890, 340-342

Станојевић, Мих.: *Кроз Босну и Херцеговину. Утисци с пута српских учитеља 1901. године*, Београд 1902, 1-144

Teinović, Bratislav: *Trapistička opatija Marija Zvijezda u Banjaluci (1869-2009) v-katalog izlžbe povodom 140 godina od osnivanja, postojanja i djelovanja*, Muzej Republike Srpske, Bawa Luka 2009.

Thompson, H. C.: *The outgoing turk, Impressions of a Journey through Western Balkans*, New York 1897, 116-129.

Hangi, Antun: *Banjaluka. Grad i okolica*, Školski vjesnik X, Sarajevo 1903, 50-76

Hadžibegović, Iljas: *Bosanskohercegovački gradovi na razmeđu 19. i 20. stoljeća*, Institut sa istoriju, Sarajevo 2004.

Henderson, Percy E.: *A british Officer in the Balkans, The Account of a Journey trough Dalmatia, Montenegro, Turkey in Austria, Magyarland, Bosnia and Hercegovina*, London 1909 (Mostar - 70-78; Banja Luka - 165-173)

Holbach, Maude M.: *Bosnia and Hercegovina*, London MCMX

Husedžinović, Sabira: *Dokumenti opstanka (vrijednosti, značaj, rušenje i obnova kulturnog naslijeđa)*, Muzej grada Zenice, Zenica 2005.

Cipra, F.: *Iz narodne tradicije banjalučke*, Školski vjesnik XII, Sarajevo 1906.

Čavkić, Fejzo: *O Banjojluci i njenoj okolini*, Školski vjesnik X, Sarajevo 1903, 691-698, 858 (Prilog radu Antuna Hangija *Banjaluka - Grad i okolica* objavljenog u istom godištu Vjesnika)

Čavkić, Fejzo: *O Banjojluci i njenoj okolini*, Školski vjesnik X, Sarajevo 1903, 691-698, 771-777, 858 (Prilog radu Antuna Hangija *Banjaluka - Grad i okolica* objavljenog u istom godištu Vjesnika)

Čelebi, Evlija, *Putopis – odlomak o jugoslovenskim zemqama*, "Sarajevo – Publishing", Sarajevo 1996.

Чубриловић, Бранко: *Петар Кочић и његово доба*, Бања Лука – Загреб 1934.

Šajnović, Ivo: *Džamija Veradija (Kola u Bosni)*, ZBNŽOJS XIX, Zagreb 1914, 188-189

Урбанистички развој Бање Луке, (прир. Шево, Љиљана), Општина Бања Лука – Завод за заштиту споменика културе и природе Бања Лука, Библиотека Баштина, Бања Лука 1966.

Наставно-научном већу

Филозофског факултета

у Београду

На седници Већа Одељења за етнологију и антропологију Филозофског факултета у Београду одржаној 12. децембра 2013. године изабрани смо у комисију за одобрење докторске дисертације коју је пријавио мр Мирослав Нишкановић: "Срби у Бањалуци крајем 19. и почетком 20. века (1878-1918) - Етнолошка истраживања". Прочитали смо предлог кандидата и подносимо:

РЕФЕРАТ О КВАЛИФИКОВАНОСТИ КАНДИДАТА И ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ЗА ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ

1. Основни подаци о кандидату:

Мирослав Нишкановић је рођен 1951. године у Книну. Основну школу и Гимназију је завршио у Бањалуци. Филозофски факултет, групу за етнологију, завршио је 1976. године. На истом факултету је 1994. године одбранио магистарску тезу. Бави се истраживањима миграција и порекла становништва, о чему је објавио више чланака и књига. Радни однос је засновао 1976. године у Земаљском музеју Босне и Херцеговине у Сарајеву, где је радио у Одјељењу за етнологију на радном месту: Етнолог за поријекло становништва и етногенезу (1976-1992). Поред тога био је задужен да води и водио је збирку "турског" оружја. Обављао је функције шефа Одсека за духовну културу и начелника Одјељења за етнологију; био је одговорни уредник Гласника Земаљског музеја, свеска за етнологију и одговорни истраживач научноистраживачког пројекта "Карактеристике традицијске културе с обзиром на промјене друштвено-економских односа на селу у Босни и Херцеговини". Сад ради као истраживач сарадник у Етнографском институту САНУ (1992-2014).

Резултате истраживања кандидат је презентовао на стручним и научним скуповима у земљи и иностранству (...Мађарска - Бекешчаба 1996; Бугарска - Софија 2000, Француска - Безансон 2000; Холандија - Хаг 2002 ...). и публиковао у стручним и научним часописима, највише у Гласнику Земаљског музеја – свеска за етнологију. Објавио: је књиге Породични корјени (2001) и Српска презимена (2004), и више радова у домаћим и страним часописима. Објавио је и преко 150 научно-

популарних текстова у новинама. Сарађивао је на радију и телевизији као аутор прилога или коментатор из најшире етнолошке проблематике. Написао је рецензије за више радова и уредио више књига и публикација по позиву. Уредник је издања Српског генеалогског центра у серијама: Етнолошка библиотека; Животне приче; Библиотека родослов; Библиотека корени, као и издања изван серија, у којима је објављено више од седамдесет књига.

Значајнији радови: Прилог проучавању становништва Змијања (1978), Поријекло становништва Дрежнице (1983), Становништво села Герзова у Босанској Крајини (1985), Поријекло становништва тешањског краја, (1987). Оружје кроз вјекове (1988); Преглед етнолошких истраживања миграција и поријекла становништва Босне и Херцеговине (1990) ... Посебна вредност ових радова је у чињеници што су утемељени на теренским истраживањима регија које до тада нису биле предмет систематских истраживања и које су до тада, у етнолошким и фолклористичким оквирима, биле готово непознате. Ови радови доносе нову грађу и тумачења која могу помоћи свестранијем сагледавању етничких просеца у Босни и Херцеговини.

2. Предмет и циљ дисертације:

Упркос томе што постоје бројни извори за проучавање српске заједнице у Бањалуци у време аустро-угарске владавине Босном и Херцеговином (1878-1918) до данас није написана ни једна етнолошка монографија о овој заједници. Зато је основни предмет ових истраживања друштвени и културни живот Срба односно српско грађанство у Бањалуци крајем 19. и почетком 20. века. Шире посматрано, проблеми града, градског живота и културе у Босни и Херцеговини су до сада углавном били у жижи истраживања историчара, док су се етнологзи и антропогеографи углавном бавили истраживањем села, његовог становништва и културе. По томе се види да ово истраживање, када је реч о етнологији, има пионисрски карактер. Био би то први већи и, за очекивати је, значајнији историјско-етнолошки рад о Србима у Бања Луци и, уопште, о Србима у градској средини у Босни и Херцеговини.

3. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације:

Рад ће имати више поглавља. У уводном делу ће бити објашњени предмет, циљ и метод истраживања. У другом поглављу ће бити приказана друштвена историја Бањалуке до 1878. године, период окупација 1878-1907, време анексије 1907-1918 и етнички састав становништва Бањалуке. У трећем делу рада ће бити обрађен живот Срба у Бањалуци, њихови друштвено-економски и политички односи и обликовање

различитих друштвених група: свештенство, трговци, банкари, индустријалци, адвокати, професори, чиновници, занатлије, најамни радници, градска сиротиња и други. Посебан део рада ће се бавити културним животом Срба у Бањалуци, у коме ће се путем истраживања архитектуре, културе становања, породичног живота, светковина и забава и просветних, политичких, хуманитарних, спортских и других институција и удружења, указати на патријархално наслеђе и средњоевропске утицаје. Следеће поглавље дисертације ће разматрати улогу појединца и породице у обликовању породичног и друштвеног живота града. У том контексту ће бити разматране породичне историје и људи који су значајни за развој градске културе тога доба. Истраживање ће бити заокружено изношењем закључака, документацијом и навођењем свих коришћених извора и литературе.

4. Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању:

У истраживању се полази од претпоставке да је, уз помоћ релевантних историографских и етнографских извора и литературе, и историјско-етнолошког приступа могуће указати на основне одлике друштвеног и културног живота Срба у Бањалуци у време аустроугарске владавине у Босни и Херцеговини. При том треба имати у виду да је реч о граду у коме живе припадници више етничких и религијских заједница, мухамеданаца, католика, православаца и израелита.

5. Методе које ће се у истраживању применити:

С обзиром да је у истраживању реч о српској заједници у једној минулој епохи, истраживање ће имати историјски и етнолошки карактер. У том контексту ће бити коришћена архивска, демографска, музејска и теренска грађа и штампа. На основу те грађе ће се показати положај српске заједнице у Бањалуци, њени симболи, границе и значења. У целини приступ ће бити етнолошки са примесама друштвеноисторијског, конструктивистичког и симболичког приступа.

6. Очекивани резултати и научни допринос:

Научни допринос овог рада је у томе што ће приказати живот српске заједнице у Бањалуци у време аустроугарске власти. Рад треба да открије друштвене

механизме на којима српска заједница почива и функционише у ситуацији када је свеукупна власт у рукама странаца. Да би се то показало, биће формирана компатибилна методологија истраживања која у себи има елементе историјско-етнолошког, конструктивистичког и симболичког приступа. Другим речима, за очекивати је да истраживање покаже како је нова, аустроугарска власт, уложила значајне напоре и материјална средства како би од овог, до тада типично оријенталног града, направила град по мери западне и средње Европе и како на такве изазове одговара српска заједница.

6. Закључак:

На основу свега наведеног се види да је кандидат добро уочио проблем. Он је за своја истраживања одабрао тему која до сада није етнолошки истраживана, овладао је изворима и литературом и обликовао одговарајући приступ проблему, на основу чега је могуће очекивати оригиналне резултате научног рада. Ови резултати могу имати двоструки значај: тематски и методолошки; осветлиће тему која до сада није проучена, са једне стране, и донеће нова методолошка искуства, са друге стране. Све указује да је кандидат свестрано сагледао проблематику и начин њеног решења, што обећава да ће резултати истраживања бити плодни. Имајући све то у виду предлажемо Наставно-научном већу Филозофског факултета у Београду да мр Мирославу Нишкановићу одобри рад на докторској дисертацији: "Срби у Бањалуци крајем 19. и почетком 20. века (1878-1918) - Етнолошка истраживања".

У Београду

22. 01. 2014.

Чланови комисије:

1. Проф. др Бранко Ћупурдија

2. Проф. др Саша Недељковић

3. Др Младена Прелић

виши научни сарадник

Етнографског института САНУ